

MALÉTH ÁGNES

Az angol küldöttség a konstanzi zsinaton

Az 1414 és 1418 között ülésező konstanzi zsinat több szempontból is a késő középkori egyháztörténet egyik legmeghatározóbb eseménye volt. Egyfelől megszüntette az 1378 óta fennálló kettős, illetve 1409-től hármas pápai hatalmat egy új, legitim egyházfő megválasztásával, másfelől pedig az egyetemes zsinatot, mint az egyház tényleges képviselőjét, a pápa fölé helyezte. A zsinat megszervezése komoly diplomáciai eredmény volt, amely Luxemburgi Zsigmond nevéhez fűződik.

Zsigmond ekkor már nem csak magyar király, hanem német király tisztségét is betöltötte. Politikai befolyásának volt köszönhető, hogy a konstanzi zsinaton szinte minden euró-

A küldöttek érkezése Konstanzbba ❖ Illusztráció Ulrich von Richental krónikájából

pai ország képviseltette magát. Zsigmond célja azonban nem csak a kereszténység egységének helyreállítása volt, hanem az egyházszervezet reformját is véghez akarta vinni, elsősorban saját érdekeinek megfelelően. Ahhoz, hogy elképzeléseit maradéktalanul megvalósítsa, véget kellett vetnie a francia egyházi hegemóniának, amely alig negyven évvel a pápák avignoni fogságának befejeződése után még mindig érezte hatását. A magyar és német területek képviselőinek támogatása mellett Zsigmond értelemszerűen a Franciaországgal hadban álló Anglia követségére is számított. Az angol király, V. Henrik pedig területi igényeinek jóváhagyását várta el a német királytól. Ez az egymásrautaltság eredményezte az angol és a német zsinati nemzetek szoros együttműködését a konstanzi zsinat folyamán.

Az angol delegáció részvételének primer forrásai

A konstanzi zsinat jelentőségét a kortársak is felismerték – legalábbis ezt bizonyítja a zsinatról szóló naplók, krónikák és magánlevelek mennyisége. Az első jelentős kísérlet a zsinathoz kapcsolódó primer források összegyűjtésére és közzétételre Hermann von der Hardt nevéhez fűződik. Hardt 1697 és 1700 között állította össze a *Magnum oecumenicum Constantiense concilium* című történeti munkáját. A következő hasonló volumenű munka

Heinrich Finke *Acta Concilii Constantiensis* négykötetes gyűjteménye, amely Hardt forrásgyűjteményével együtt a konstanzi zsinat forrásainak egészét adja. Finke az *Acta* második kötetében három zsinati naplót közöl,¹ amelyek közül forrásértékük miatt kettőt érdemes részletesebben tárgyalni: Guillaume Fillastre bíboros és Jacopo Cerretano írásait. Fillastre francia származású főpap, 1392-ben a reims-i székesegyház főesperese lett, majd 1411-ben XXIII. János bíborossá nevezte ki. A konstanzi zsinaton a másik közsímet francia bíboros, Pierre d'Ailly támogatójaként lépett fel az angolok és a németek ellen vívott küzdelemben. Naplója a zsinat megnyitásától egészen a gyűlés 1418. áprilisi feloszlásáig rögzíti az eseményeket. Magas tisztsege révén Fillastre jól ismerte az egyház szervezeti felépítését, és számos követel személyesen is találkozott, ezért nem ejt olyan tévedéseket, mint Konstanz városi krónikása, Ulrich von Richental. Fillastre naplójának vizsgálata mindenképpen tanulságos lehet, hiszen a nemzetek vitájában – mint említettük – szembehelyezkedett az angol–német állásponttal, így ha az ő művét összevetjük a korabeli angol forrásokkal, teljes képet kaphatunk az eseményekről. A második napló szerzője, Cerretano itáliai származású pápai jegyző volt. XXIII. János pápa kíséretével érkezett Konstanzba, s ennek megfelelően a kurialista csoport érdekeit képviselte. A XIII. Benedek ellen folytatott eljárás során több jegyzőkönyv vezetésével is megbízták, tehát számos eseménynek ő is közvetlenül volt szemtanúja. Azonban XXIII. János pápa lemondása után, az őt képviselő Cerretano már nem volt abban a helyzetben, hogy pontos értesüléseket szerezzen, így az ő műve inkább csak a zsinat kezdeti szakaszáról tartalmaz értékes információkat. A Finke által közzétett harmadik napló Tours-i Gergelyé, amely kevésbé jelentős, hiszen Fillastre precíz és

részletes naplójához képest a szerkesztő szerint sem szolgál sok újdonsággal.²

A zsinatról szóló krónikák közül legismertebb egy konstanzi polgár, Ulrich von Richental munkája.³ Richental személyéről nem sok biztos adat áll rendelkezésünkre. Az azonban nyilvánvaló, hogy tanult ember volt, talán a város jegyzője. Valószínűleg rokonságban állt a konstanzi patrícus családok egyikével. A krónika eredeti változatát latinul írta, 1420 és 1430 között. Azonban csak kilenc németre fordított másolat maradt fent, mindegyik a korabeli délnémet dialektusban. Richental stílusa tükrözi a városi középréteg érdeklődését, ugyanis az ünnepeket hosszasan taglalja, de a politikai események leírásában többnyire felszínes, a külföldi küldöttek nevét és tisztségét illetően többször téved. Mégis érdemes foglalkoznunk vele, hiszen a két komolyabb hangvételű zsinati napló mellett más látásmódot képvisel, amely bepillantást enged a Konstanzban tartózkodó angol követés mindennapjaiba.⁴

A kutatás természetesen nem lenne teljes, ha nem térnénk ki angol szerzők tollából származó források vizsgálatára is. A korabeli angol történetírói munkák közül kettőt érdemes kiemelni: V. Henrik egyik életrajzát, a *Gesta Henrici Quinti*-t,⁵ és a Thomas Walsingham krónikáját.⁶ Meg kell említenünk viszont, hogy mindkét munka a kívülről szemszögéből mutatja be az eseményeket, hiszen egyik szerző sem vett részt a zsinaton. Azonban mindketten

² FINKE 1923. 12.

³ MICHAEL R. BUCK (Hrsg.): *Ulrich Richentals Chronik des Constanzer Concils*. Hildesheim, 1962.

⁴ J. H. MUNDY–K. M. WOODY (ed.): *The Council of Constance: The Unification of the Church*. London, 1961. 84.

⁵ JOHN S. ROSKELL (ed.) – FRANK TAYLOR (trans.): *Gesta Henrici Quinti. The Deeds of Henry the Fifth*. Oxford, 1975.

⁶ JAMES G. CLARK (ed.) – DAVID PREEST (trans.): *The Chronica Maiora of Thomas Walsingham: 1376–1422*. Woodbridge, 2005. (továbbiakban: CLARK – PREEST 2005.)

¹ HEINRICH FINKE (hrsg.): *Acta Concilii Constantiensis II*. Münster, 1923. (továbbiakban: FINKE 1923.)

a király közvetlen közelében működő bürokrácia tagjai voltak, vagyis eredeti dokumentumokból dolgozhattak. A *Gesta* írója ezenkívül valószínűleg az agincourt-i csatába és a normandiai hadjáratára is elkíserte V. Henriket, így leginkább Thomas Elham királyi káplánnal azonosítják.⁷ A *Chronica maiora* írója, Thomas Walsingham bencés rendi szerzetes volt, a királyi kancellária tagja. A krónika a III. Edward uralkodásának végétől V. Henrik haláláig terjedő időszakot dolgozza fel, és valószínűleg 1417 nyarára készült el.⁸

A delegáció tagjai

A konstanzi zsinaton részt vevő angol követség névsorát az említett források közül kettő sorolja fel részletesen. Az első a *Chronica maiora*, amely szerint az 1414. október 1. és 20. között ülésező, Henry Chichele⁹ által összehívott gyűlésen Anglia legkiválóbb egyházi emberei megjelentek. A zsinat először a pápák által biztosított kiváltságok eltörlését tárgyalta, ezután pedig kinevezték a Konstanzba induló küldöttség tagjait. Ezek a következők voltak: Salisbury, Bath és Hereford püspökei, a Worcester székesegyház perjele, a westminsteri apát, valamint számos más nagyhatalmú személy, akik Walsingham szerint mind tudásukról és ájtatosságukról voltak híresek. Végül hozzáteszi, hogy a küldöttség világi vezetője Warwick earlje volt. Ha a tisztségek mellé neveket rendelünk, akkor a következő névsort kapjuk: Robert Hallum,¹⁰ Nicholas Bubwith, Robert Mascall, John Malvern, William Colchester, és az earl, Richard Beauchamp.¹¹

Cerretano még ennél is teljesebb névsort közöl. A fent említetteken kívül felsorolja John Cattricket, St Davids püspökét;¹² Thomas Spoffordot, St Mary of York apátját; John Hovingham teológiai doktort, Fountains, Jervaulx és Beaulieu apátjait, név nélkül hét teológiai professzort és három doktort, akik Cerretano szerint nem csak a vallási, hanem a világi jog szakértői is voltak; Lord FitzHugh-t, az angol király báróját és kamarását; végezetül pedig Lord Ralph Rochfort és Lord Walter Hungerford lovagokat.¹³

Az angol küldöttség bevonulását Konstanzba Richental is feljegyezi, habár ő csak a vezetőket nevezi meg: Robert Hallum, Richard Clifford, a londoni püspök, és Warwick earlje. Itt azonban meg kell jegyeznünk, hogy Richental nem csak az egyházfők titulását adja meg rosszul – mivel érseket ír püspök helyett –, hanem Clifforddal kapcsolatban is téved. A londoni püspök ugyanis csak 1416 folyamán érkezett meg a zsinatra.¹⁴ A küldöttség többi tagját Richental név nélkül említi: negyvenkét tanult egyházi ember, akik közül tizenkettő a teológia doktora volt, a többiek kánonjogi szakértők és egyetemi oktatók.¹⁵

Ha tehát összegezzük a három különböző forrás által közölt adatokat, a következő lista áll össze:

- Robert Hallum, Salisbury püspöke
- John Cattrick, St Davids püspöke
- Nicholas Bubwith, Bath és Wells püspöke¹⁶
- Robert Mascall, Hereford püspöke
- William Colchester, Westminster apátja
- John Malvern, a worcesteri székesegyház perjele

⁷ C. L. KINGSFORD: „The Early Biographies of Henry V.” *The English Historical Review*, 1910. no. 1. vol. 25. issue XCVII. 60.

⁸ CLARK-PREEST 2005. 5.

⁹ Canterbury érseke, 1414-től 1443-ig. P. B. GAMS (ed.): *Series Episcoporum Ecclesiae Catholicae*. Graz, 1957. (továbbiakban: GAMS 1957.) 183.

¹⁰ Más írásmód szerint: Hallam.

¹¹ CLARK-PREEST 2005. 399–400.

¹² Cattrick 1415 februárjától Lichfield püspöke lett. GAMS 1957. 191.

¹³ FINKE 1923. 208.

¹⁴ WALTER BRANDMÜLLER: *Das Konzil von Konstanz II*. Paderborn, 1997. 260.

¹⁵ MICHAEL R. BUCK (hrsg.): *Ulrich Richentals Chronik des Constanzen Concils*. Hildesheim, 1962. (továbbiakban: BRUCK 1962.) 46.

- Richard Beauchamp, Warwick earlje
- Lord Henry FitzHugh, az angol király kamarása
- Lord Walter Hungerford, steward
- Lord Ralph Rochfort
- Dr John Hovingham, a király protonotáriusa

Thomas Spoffordot, St Mary of York apátját egy nappal a küldöttek kinevezése után, október 21-én kérték fel a részvételre.¹⁷

A felsorolt személyeken kívül még két angol küldött minden bizonnyal jelen volt Konstanzban a zsinat megnyitásától kezdve, mégpedig Thomas Polton, pápai jegyző, az angol király követe a pápai kúriában, illetve Richard Fleming, aki valószínűleg szintén a pápai kísérettel együtt érkezett Konstanzba.¹⁸

A fenti követek az angol királyt voltak hivatottak képviselni, de rajtuk kívül elutaztak még Konstanzba a canterbury és a yorki érsek személyes megbízottai is. Chichele William Corffot, az oxfordi Oriel College teológiai professzorát küldte, aki Wyclif tanainak egyik legelszántabb ellenzője volt. Chichele Corffon kívül még John Forstert és Johannes Scribanist is megbízta a canterbury érseki tartomány képviselésével. Poltonhoz hasonlóan Scribanis is hosszú ideig a pápai udvarban tartózkodott a zsinat megnyitása előtt. York érsekét, Henry Bowet-et Brain Fairfax kanonok és William Clynt teológus képviselte. Robert Appelon magiszter pedig egyszerre töltött be mindkét

érseki tartománytól megbízatást. Különös módon Exeter püspöke, Stafford nem vett részt a zsinaton, hanem Robert Hallumot bízta meg Exeter érdekeinek képviselésével.¹⁹

A forrásokból kitűnik, hogy a két érsekiség, illetve a király által kinevezett követek névsora több személy esetében is fedti egymást. Hallumot és Bubwithot pedig nem csak a király, hanem a canterbury érsek, Henry Chichele is küldöttségeik vezetőivé nevezte ki. Ennek alapján arra következtethetünk, hogy egyrészt az angliai egyházszervezetben a zsinat vonatkozásában sikerült elsimítani az érdekellentéteket, másrészt az uralkodó és az angol egyház legbefolyásosabb személyiségének célkitűzései is megegyeztek.²⁰

Az angol nemzethez tartozott még néhány olyan küldött is, akik nem a szűk értelemben vett Angliából, hanem az angol fennhatóság alatt álló területekről érkeztek Konstanzba. Így például az ír követek, Patrick Fox, Cork püspöke, aki Cashel egyházi tartományt képviselte, vagy William Purcell, Armagh delegáltja. Valószínűleg Dublinból is érkezett egy résztvevő, de az ő neve nem ismert. Ezenkívül a zsinat ideje alatt Bordeaux egyházi tartomány egy része is angol uralom alatt állt. A megosztottság Bordeaux képviselésében is tükröződött, ugyanis két innen érkező apát foglalt helyet a natio gallicana soraiban; Soulac priorját, Bernard de la Planche-t pedig az angol natio-ba sorolták.²¹

Általánosan elmondható, hogy a követek többsége a nemzetközi diplomáciában és egy-

¹⁶ Bubwith 1424 októberében bekövetkezett haláláig töltötte be ezt a tisztséget. GAMS 1957. 182.

¹⁷ E. F. JACOB: *Archbishop Henry Chichele*. Oxford, 1967. 34.

¹⁸ A legfigyelemreméltóbb pályafutást az angol követiség tagjai közül kétségtelenül Thomas Polton érte el. 1420 nyarától Hereford püspöke lett, majd áthelyezték Chicesterbe. 1426 februárjától pedig az 1433 nyarán, a bázeli zsinaton bekövetkezett haláláig Worcester püspöki tisztségét látta el. J. T. ROSENTHAL: *The Training of an Elite Group: English Bishops in the Fifteenth Century*. *Transactions of the American Philosophical Society* 1970. vol. 60. part 5. 45.

¹⁹ WALTER BRANDMÜLLER: *Das Konzil von Konstanz I*. Paderborn, 1991. 144–146.

²⁰ Uo. 147.

²¹ Konstanzban Skóciát és Wales-t is a natio anglicana-ba sorolták, annak ellenére, hogy ezek a területek egyházszervezetileg függetlenek voltak. Azzal, hogy a zsinaton Anglia irányítása alá sorolták be a Brit-szigetek többi államalakulatát, gyakorlatilag elismerték az angol királyság vezető szerepét a szigeteken. Bárány Attila: „V. Henrik birodalma”. In: Frank Tibor (szerk.): *Angliától Nagy-Britanniáig*. Budapest, 2004. 33.

házi ügyekben is igen jártas volt. Többen jártak a konstanzi zsinatot megelőzően Pisában, így Hallum és Bubwith, a pápai udvarban, mint például Cattrick, Polton és Scribanis; tárgyaltak Zsigmonddal, így Beauchamp és Stokes, illetve jártak Franciaországban.²²

Mindenképpen figyelemre méltó az a tény, hogy elsősorban bencés szerzetesek vettek részt a zsinaton: a három apát, Thomas Spofford, St. Mary of York-ból, William Colchester, Westminster-ből és Richard Gower, Jervaulx-ból mindannyian a bencés rendhez tartoztak. Egy-egy karmelita és domonkos szerzetesről lehet tudni, de az ő nevük nem ismert. Meglepő módon a ferencesek egyáltalán nem képviseltették magukat.²³

Annak ellenére, hogy V. Henrik egyházi vezetőket, magas rangú világi urakat és kiváló teológusokat küldött a konstanzi zsinatra, az angol küldöttségnek a későbbiekben mégis küzdenie kellett az önálló zsinati nemzethez való jog megtartásáért. A vita során a francia érvelés fontos elemévé vált az angol küldöttség létszámbeli hátránya. Egyes számítások szerint a Konstanzban tartózkodó összes angol résztvevő száma alig haladta meg a száz főt, a kísérrökkel együtt sem érte el a delegáció az 1000 fős létszámot.²⁴ Valószínűleg maga Henrik király is felismerte, hogy mivel az angol nációnak a küldöttségek számában messze elmaradt a többi nemzettől, könnyen támadható. Így 1416-ban további képviselőket küldött a zsinatra: Richard Cliffordot, London püspökét,²⁵ Norwich püspökét, Bury St Edmunds apátját és az oxfordi és a cambridge-i egyetemek rektorait. Való-

színűleg a két egyházfő közül John Wakering,²⁶ a norwichi püspök érkezett meg előbb William Excetre-el, az apáttal együtt, mégpedig szeptember 24-én, amiről Richental is beszámol. A krónika szerint a követség délután négy órakor érkezett meg, és minden világi és egyházi úr kilovagolt a fogadásukra.²⁷ Clifford pedig október elején utazott Konstanzba. Ezt követően az angol követség még egyszer gyarapodott a zsinat során, ugyanis 1417 elején Henrik újabb világi követeket küldött Konstanzba, mégpedig kizárólag olyan személyeket, akik előzőleg már tárgyaltak Zsigmonddal: így John Stokes-t, Hartung van Klux-ot és John Tiptoft-ot. A forrásokból kitűnik, hogy több haláleset is történt az angol nemzet sorain belül, ugyanis Hereford püspöke, Robert Mascall 1416. december 22-én, William Corff pedig 1417 nyarán hunyt el.²⁸

Az angol részvétel vizsgálata során nem kerülheti el a figyelmünket az a tény, hogy V. Henrik személye és külpolitikai irányelvei milyen nagymértékben befolyásolták az angol nációnak zsinati fellépését. A küldöttségek közül eleve a királyi követség volt a legnépesebb, ebbe pedig Henrik olyan személyeket válogatott össze, akik elkötelezett támogatói voltak. A két legmagasabb rangú világi úr, Beauchamp és FitzHugh a király legközelebbi barátai voltak az 1400-as évek elején kitört walesi lázadás óta, amelynek leverése során Henrik megszerezte első hadi tapasztalatait. Rochfort és Hungerford a társadalmi ranglétrán alacsonyabb pozíciót töltöttek be, mint Beauchamp és FitzHugh, de családjaik IV. Henrik hatalomátvétele óta szolgálták a Lancaster-házat, és felemelkedésüket is ennek köszönhatték. Bubwith, Bath és Wells püspöke a királyi adminisztrációban kezdte karrierjét, szintén még IV. Henrik uralkodása alatt. Hallum a

²² C. M. D. CROWDER: *Some Aspects of the English Nation at the Council of Constance to the Election of Martin V, 1414–1417*. Thesis for doctor's degree, manuscript. Oxford, 1953. 185.

²³ Uo. 190.

²⁴ E. F. JACOB: *Archbishop Henry Chichele*. Oxford, 1967. 35.

²⁵ Clifford 1407 és 1421 között volt London püspöke. Bubwith-et követte ebben a tisztségben, akit 1407-ben áthelyeztek Salisbury-be, majd onnan Bath-ba. GAMS 1957. 194.

²⁶ 1416. májustól 1425 áprilisában bekövetkezett haláláig volt Norwich püspöke. GAMS 1957. 195.

²⁷ BRUCK 1962. 95.

²⁸ GAMS 1957. 190.

canterbury érsek, Henry Chichele barátja volt, együtt képviselték Angliát a pisai zsinaton is, az érsekről pedig köztudott volt a király iránt tanúsított elkötelezettsége. A felsorolt személyeken kívül még Cattrik, St David's, majd Lichfield püspöke, illetve Clifford, London püspöke is kétségtelenül a király bizalmasai voltak, hiszen a konstanzi zsinatot megelőzően mindketten teljesítettek diplomáciai megbízásokat a király nevében.

A küldöttség egyházi vezetője: Robert Hallum

Annak ellenére, hogy az angol követség létszáma elmaradt a várakozásoktól, V. Henrik minden bizonnyal nagy reményeket fűzött a zsinat munkájához. Ezt mutatja az a tény is, hogy Robert Hallumot, Anglia egyik legtekintélyesebb egyházi főméltóságát bízta meg a delegáció vezetésével. Hallum 1407 októbertől volt Salisbury püspöke. A konstanzi gyűlés előtt már képviselte Angliát egy zsinaton, mégpedig az 1409-ben, Pisában. Köztudottan a reformok híve volt, a kor leghaladóbb gondolkodású egyházi embereivel vette körül magát. Henrik választásában valószínűleg Hallum reformelvűsége is nagy szerepet játszott, mivel így Zsigmond király tudomására hozhatta, hogy támogatja a reformtörekvéseket, s ezután joggal várhatta a baráti gesztus viszonzását az európai diplomáciában.²⁹ Cerretano feljegyezi, hogy az angol küldöttség megérkezésének másnapján Hallum ékesszóló beszédet tartott a székesegyházban, amelyben az egyház újraegyesítésének szükségességét hangsúlyozta. Cerretano szerint az elhangzottakkal mindenki egyet értett.³⁰

Hallum nemsokára a zsinat egyik legbefolyásosabb résztvevőjévé vált. Politikája sokakból ellenszenvet váltott ki. XXIII. János például a szökése után egy saját védelmében írt levelében úgy fogalmaz, hogy Salisbury püspöke felsőbbrendűnek képzei magát a

pápánál és az egyház összes többi tagjánál is.³¹ Fillastre is többször eltévelyen nyilatkozik róla. A francia bíboros naplójából azonban kitűnik, hogy milyen szoros együttműködés folyt Zsigmond és Hallum között, különösen Zsigmond 1417 januári visszatérése után.³² 1417 nyarán Fillastre szerint a Zsigmond elképzeléseivel szembehelyezkedő követek már nyíltan azt beszélték, hogy „MARS” irányítja a zsinatot: M, azaz a milánói érsek; A, mint Antiochia püspöke; R, a rigai püspök és S, mint Salisbury püspöke.³³ Fillastre azt is megjegyzi, hogy Hallum sokszor jelent meg nyilvános eseményeken közvetlenül Zsigmond mellett. 1417. június végén például a császár megpróbálta meggyőzni a nemzeteket, hogy fogadják el az intézkedések általa preferált sorrendjét. Eszerint először a Pedro de Lunát, vagyis XIII. Benedeket kell lemondadni, majd véghez kell vinni az egyházi szervezet megreformálását, és csak azután lehet rátérni az új egyházfő megválasztására. Zsigmond ezért először a nemzetek elnökeivel beszélt, majd minden náción gyűlésén megjelent. A császárt elkísérte Hallum is, valamint a milánói érsek, Jean Mauroux antiochiai püspök és néhány itáliai delegált. A spanyol nemzet előtt, amely a legmakacsabb ellenállást tanúsította, Fillastre szerint a milánói érsek és Hallum is beszélt, s ez utóbbi szokásához híven arrogáns volt.³⁴

Ennek megfelelően a zsinat történetében fordulópontot jelentett Hallum 1417. szeptember 4-én bekövetkezett halála. Zsigmond elvesztette egyik legjelentősebb támogatóját, az angol nemzet pedig karizmatikus vezető-

³¹ L. R. LOOMIS: The Organization by Nations at Constance. *Church History* 1932. no. 4. vol 1. 203.

³² Zsigmond 1415. július 18-ától 1417. január 27-éig volt távollát, először spanyol területen tárgyalt, majd Franciaországba és Angliába utazott. WILHELM ALTMANN (hrsg): *Regesta Imperii IX: Die Urkunden Kaiser Sigismunds (1410–1437)* I. Innsbruck, 1897. 105., 120.

³³ FINKE 1923. 114–115.

³⁴ Uo. 118.

²⁹ CHRISTOPHER ALLAMAND: *Henry V.* London, 1997. 239.

³⁰ FINKE 1923. 94.

jét, aki határozott fellépésével összetartotta a delegációt. Richental, aki jobb véleménnyel volt a püspökről, mint Fillastre, megörökítette Hallum temetését. A püspököt szeptember 5-én kísérték utolsó útjára, a székesegyházba. Hallum testét aranyozott posztóval borították, a halotti menet elején, és végén 80-80 égő gyertyát tartó ember haladt. A gyászszertartást néhány nappal később tartották. Fehér posztóval letakart oltárt állítottak a székesegyház közepére, s ennek négy sarkához embermagasságú gyertyákat tettek. Hallum markáns személyiségéről Richental is megemlékezik, de –nyilvánvalóan az angol–német jó viszony következményeként– egészen más hangnemben, mint Fillastre. A krónikás szerint Hallum volt az, aki nyíltan János pápa szemébe merte mondani, hogy nem érdemes a tisztég betöltésére az elkövetett bűnei miatt.³⁵

Richard Beauchamp, a követség világi vezetője

Több vélekedés szerint³⁶ V. Henrik angol király elsősorban nemzetközi diplomácia színterének tekintette a konstanzi zsinatot, az egyházi kérdések pedig inkább másodlagosak voltak számára. Annak érdekében, hogy megnyerje Zsigmond támogatását Franciaország ellen, Henrik legbizalmasabb udvari embereit küldte a zsinatra. A legelőkelőbb angol világi delegált Richard Beauchamp volt, Warwick earlje. Érdemes egy pillantást vetnünk Beauchamp életpályájára, hogy lássuk, mennyire befolyásos alakja is volt ő V. Henrik politikájának.

Richard Beauchamp öröklött jogon töltötte be Worcestershire sheriffjének tisztét, 1399 októberében ütötték lovaggá. Akárcsak Henry FitzHugh, az angol delegáció második legelő-

kelőbb tagja, Beauchamp is harcolt 1402-ben Owen Glendower walesi felkelése ellen, majd 1403-ban a király a térszalagrend lovagjává tette. Harcolt a harfleuri csatában, volt Calais kapitánya, 1414 októberében pedig a király Aachenbe küldte, Zsigmond koronázására.³⁷ Részt vett azokon a tárgyalásokon, amelyek a troyes-i békéhez, majd Henriknek Katalinnal, VI. Károly lányával kötött házasságához vezettek. V. Henrik halála után VI. Henrik gyermekkirály nevelője és a régenstanács tagja volt. VI. Henriket ezenkívül ő maga kísérte a koronázási szertartásra. A konstanzi zsinaton azonban nem sokáig tartózkodott, ugyanis 1415. augusztus 7-étől már a burgundiaiakkal tárgyaló angol követséget vezette. Az earl tehát inkább a Zsigmonddal folytatott előzetes megbeszélésekben játszott nagy szerepet, a Konstanztban való megjelenése inkább csak a megfelelő benyomás keltését célozta.³⁸ Henrik az angol–német szövetséges viszonyt még kisebb diplomáciai lépéssel is biztosítani akarta, ezért a zsinati delegáció néhány tagját – Hallumot és Bubwith-ot például – felhatalmazta, hogy a nevében folytassanak tárgyalásokat szövetségek megkötéséről a német hercegekkel.³⁹ *

³⁵ BRUCK 1962. 113–114.

³⁶ CHRISTOPHER ALLMAND: *Henry V.* London, 1997. 240; valamint WALTER BRANDMÜLLER: *Das Konzil von Konstanz I.* Paderborn, 1991. 87; és E. F. JACOB: *Archbishop Henry Chichele.* Oxford, 1967. 35.

³⁷ CLARK–PREEST 2005.129.

³⁸ G. H. WHITE (ed.): *The Complete Peerage, or a History of the House of Lords and All Its Members from the Earliest Times*, vol. XII/II. London, 1959. 381.

³⁹ J. N. FIGGIS: *Politics at the Council of Constance. Transactions of the Royal Historical Society*, New Series, 1899. december vol. 13. 110.

ÁGNES MALÉTH

*The English delegation at the Council of Constance***Abstract**

The Council of Constance (1414–1418) is often regarded as a landmark of late medieval history, firstly because of the decrees and theological decisions the council approved, and secondly because of the number of clerics and delegates who convened in the German city. The council's primary goal was to end the Great Schism that divided Western Christianity since 1378. The organisation and coordination of this great assembly was undertaken by Sigismund of Luxemburg, King of Hungary and elected King of the Romans. In order to achieve his goals in the European diplomacy, Sigismund attempted to dissolve French influence on the Catholic Church that characterised the ecclesiastical situation since the transfer of the papal court to Avignon in 1309. Since Sigismund was not able to neutralize the French dominance alone, he first approached then allied the English king Henry V, who – similarly to his predecessors – was engaged in the enduring conflict of the Hundred Years War against France. The two monarchs' interdependence resulted in a strong cooperation of the *Natio Anglicana* with Sigismund and with the German delegates. Sigismund's sympathy and support enabled the English delegacy to obtain a decisive role in the council.

The present essay involves the analysis of the English delegation at the Council of Constance. After a brief presentation of the most important contemporary sources, the paper reconstructs the list of the English delegates in Constance by giving their names and ecclesiastical or secular titles. The two most important figures of the delegation, the bishop of Salisbury and the earl of Warwick, had a great impact on the political events, thus their carriers are detailed in the last two sections of the paper.